

Література

1. Бугуцький О.А. Мотивація праці та формування ринку робочої сили / Бугуцький О.А., Купалова Г.І., Дієсперов В.С. та ін.; За ред. П.Т. Саблука, О.А. Бугуцького. — К.: Урожай, 1993. — 416 с.
2. Відтворення та ефективне використання ресурсного потенціалу АПК (теоретичні і практичні аспекти) / [відповід. ред. акад. УААН, В.М. Трегобчук]. — К.: ІЕ НАН України, 2003. — 259 с.
3. Єріна А.М. Статистичне моделювання та прогнозування: Навч. посіб. / Єріна А.М. — К.: КНЕУ, 2001. — 170 с.
4. Москвичев С.Г. Мотивация, деятельность и управление / Москвичев С.Г. — К.: Light Press, 2002. — 494 с.
5. Праця України 2009: Статистичний збірник. — К.: Державний комітет Статистики України, 2010. — 341 с.
6. Про стан соціального розвитку села (доповідна записка). — К.: ІАЕ УААН., 1998. — 47 с.
7. Сільське господарство України: Статистичний збірник. — К.: Державний комітет статистики України, 2010. — 376 с.

Стаття надійшла до редакції 11.03.2011 р.

УДК 631.1

А. В. Ключник, канд. екон. наук,
доцент, докторант, Миколаївський
державний аграрний університет

ВІРТУАЛЬНІ ПІДПРИЄМСТВА — ЯК ФАКТОР ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

У статті розглянуто теоретичні аспекти віртуальних підприємств. Визначено основні його ознаки та переваги для ефективного розвитку галузей економіки. Досліджено можливість створення віртуальних підприємств в аграрному секторі економіки Миколаївської області. Розроблено модель експорту зерна підприємствами з утворенням віртуального підприємства та з врахуванням специфічних властивостей підприємств сільських територій Миколаївської області.

Ключові слова: віртуальні підприємства, сільські території, аграрний сектор.

В статье рассматриваются теоретические аспекты виртуальных предприятий. Определены основные его признаки и преимущества для эффективного развития отраслей экономики. Исследовано возможность создания виртуальных предприятий в аграрном секторе экономики Николаевской области. Разработана модель экспорта зерна предприятиями с образованием виртуального предприятия с учетом специфических свойств предприятий сельских территорий Николаевской области.

Ключевые слова: виртуальные предприятия, сельские территории, аграрный сектор.

The theoretical aspects of virtual enterprises are examined in the article. His basic signs are certain and advantage for effective development of industries of economy. Possibility of creation of virtual enterprises is investigational in the agrarian sector of economy of the Nikolaevskoy area. The model of export of grain enterprises is developed with formation of virtual enterprise taking into account specific properties of enterprises of rural territories of the Nikolaevskoy area.

Keywords: virtual enterprises, rural territories, agrarian sector.

Віртуальні підприємства є однією з нових організаційних форм підприємств. На розвиток таких організацій та управління підприємством у більшій мірі вплинули такі тенденції розвитку сучасних ринків, як глобалізація, зростаюче значення якості товару, його ціни і ступеня задоволення споживачів, підвищення важливості стійких відносин зі споживачами (індивідуальними замовниками), а також зростаюче значення ступеня застосування нових інформаційних і комунікаційних технологій.

Дослідженням питань розвитку віртуальних підприємств займалися Я. Віктор, А. Гощинський, Д.А. Іванов, В.М. Колесник, К. Мазурек-Лопацинська, Р. Неструй, П.Т. Почасова, І.І. Савченко, А. Чубала та ін. Значно менше уваги в науковій літературі присвячено питанням розгляду віртуальних підприємств як фактору ефективного розвитку підприємницьких структур сільських територій, що потребує проведення спеціальних досліджень.

Метою статті є теоретичне дослідження сутності терміну «віртуальне підприємство», також розгляд можливості створення такого підприємства в аграрному секторі Миколаївської області.

Як вже зазначалось, одним із впливових елементів ефективного розвитку підприємств сільських територій Миколаївської області може стати віртуальне підприємство. Останніми називають структури, які концентрують свою увагу на діях, що підтримують дії інших суб'єктів — учасників процесу створення і доставки вартості клієнтам. Відповідаючи за вартість для клієнта, створювану всією мережею вартості, ці підприємства створюють та інтегрують мережу підприємств і самі стають найважливішою ланкою створеної ними мережі. В даних моделях мережі вартості елементами виступають не суб'єкти, що ведуть певні дії, а самі дії. При цьому віртуальним підприємством виступає одне підприємство-координатор проекту [2].

Відповідно до визначення Д.О. Іванова [1], віртуальне підприємство — це динамічна відкрита бізнес-система, сформована на базі єдиного інформаційного простору юридично незалежними

підприємствами з метою сумісного використання власних ресурсів для наскрізної реалізації всіх етапів економічно привабливих проектів від джерела витoku первинної сировини до передачі продукції кінцевому споживачу. Згідно з цим підходом, учасниками віртуального підприємства виступають усі задіяні в процесі надання послуг, виробництва товару учасники. При цьому між учасниками зберігаються принципи конкуренції, а саме віртуальне підприємство є відкритою системою, вхід у яку і вихід з якої визначаються самими підприємствами.

Т.П. Подчасова [5], віртуальне підприємство розглядає у двох аспектах: по-перше, як мережеву, комп'ютерно-опосередковану організаційну структуру, що складається з неоднорідних компонентів, розташованих у різних місцях, та створюється шляхом об'єднання організаційно-технологічних ресурсів сукупності підприємств та їх інтеграції шляхом використання комп'ютерної мережі; по-друге, як тимчасову коопераційну мережу підприємств (організацій), що володіють певними можливостями для найкращого виконання ринкового замовлення, і базується на єдиній інформаційній системі.

З урахуванням вищенаведених визначень можна сформулювати головні ознаки віртуального підприємства (рис. 1).

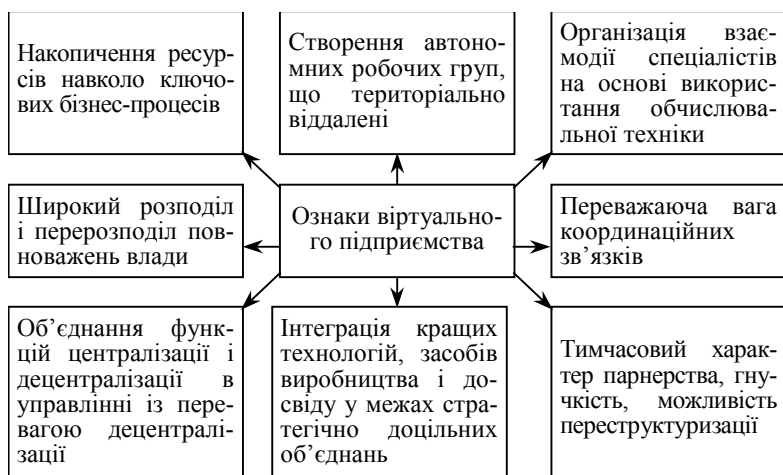

Рис. 1. Основні ознаки віртуального підприємства

Джерело: власні дослідження

Найголовнішою перевагою віртуальних форм організацій є можливість обирати та використовувати найкращі ресурси, знання та здібності із найменшими витратами часу. З нашої точки зо-

ру, це забезпечує низку конкурентних переваг для аграрного сектору економіки, а саме: зниження сукупних затрат (до 10—25 %); підвищення швидкості виконання ринкового замовлення; більш повне задоволення вимог споживача; гнучка адаптація до зміни навколишнього середовища; — зниження перепон для виходу на нові ринки, у тому числі зовнішні; активізація інноваційних процесів, що стимулюються наявною конкуренцією.

На нашу думку, таке формування, як віртуальне підприємство є за своєю суттю структурою кластерного типу. Про це свідчить низка їх спільних ознак, серед яких вузька спеціалізація, добровільність об'єднання, самоорганізація, незалежність учасників, поєднання кооперації та конкуренції, орієнтованість на кінцевий результат, замкнений цикл виробництва — від первинної сировини до товару, призначеного для кінцевого споживача тощо.

Відмінністю кластера від віртуального підприємства є його територіальна обмеженість та постійність функціонування. Віртуальне підприємство, як правило, створюється з метою виконання певного проекту, що й обмежує час його діяльності, а можливість поєднання учасників з різним місцезнаходженням забезпечує його гнучкістю та динамічністю. Якщо віртуальне підприємство функціонує постійно, воно набуває характеру віртуального кластера [3].

З нашої точки зору, створення віртуального підприємства в аграрному секторі Миколаївської області може бути першим кроком до його кластеризації. Значною перевагою віртуальних підприємств саме для аграрного сектору економіки Миколаївської області є можливість поєднання підприємств та різноманітних елементів інфраструктури аграрного ринку в ланцюзі створення вартості товару. Особливо актуальними є можливості віртуального підприємства в контексті необхідності поєднання виробництва з науковою діяльністю, механізм взаємодії яких є ще не відпрацьованим.

Досліджуючи можливість створення віртуальних підприємств в аграрному секторі економіки Миколаївської області, ми встановили, що потенційно здатність до формування віртуального підприємства має майже будь-який процес у цій сфері. Проте особливе значення віртуальне підприємство може мати для зернової галузі, а саме експорту зерна. Експортне зерно Миколаївського регіону є конкуренто-спроможним на зовнішньому ринку, проте лише за рахунок ціни. Враховуючи перспективу підвищення якості зерна та пов'язаної з цим необхідності пошуку нових зовнішніх ринків, потрібно створити й

нові конкурентні переваги, що можуть бути заснованими на ціні. Віртуальне підприємство, на нашу думку, — ефективний шлях формування такої переваги.

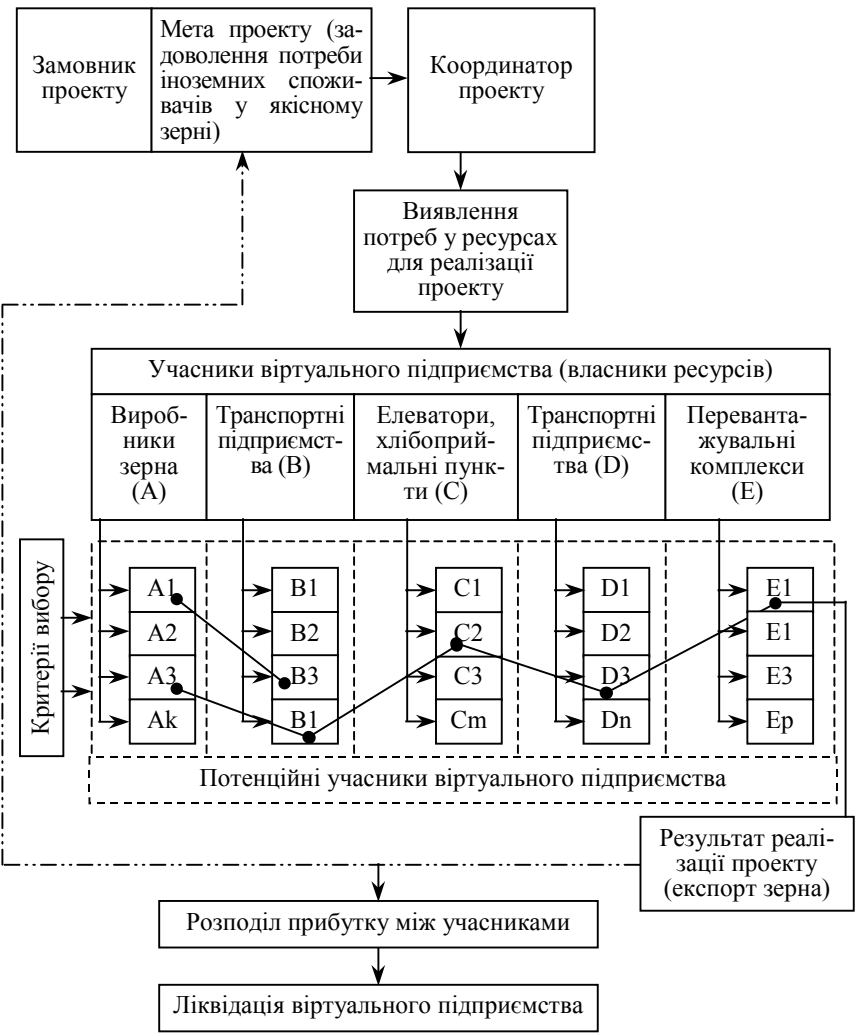

Рис. 2. Модель експорту зерна підприємствами Миколаївської області з утворенням віртуального підприємства

Джерело: розроблено на основі: І.І. Савенко. Віртуальні підприємства у сфері зернового ринку України / І.І. Савенко // Економіка АПК. — 2010. — № 1. — С. 63—68.

У дослідженнях І.І. Савенка [6] обґрунтовано механізм реалізації проекту з експорту зерна віртуальним підприємством. На нашу думку, модель експорту зерна доцільно розробити і впровадити в Миколаївській області (рис. 2).

В ролі координатора проекту І.І. Савенко [6] розглядає зернотрейдера. На нашу думку, замовниками та координаторами таких проектів можуть виступати елементи маркетингової інфраструктури аграрного ринку Миколаївського регіону — сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи, агроторгові дома і навіть Чорноморська товарна біржа агропромислового комплексу.

Реалізація даного проекту на принципах віртуального підприємства дозволить не лише зменшити витрати коштів і часу, але й розподілити прибуток між всіма учасниками підприємства відповідно до витрат кожного з них. Крім того, це дозволить забезпечити належну ритмічність поставок. Як відомо, переважна частина експортного зерна Миколаївської області вивозиться в період збору врожаю, що призводить до перевантаження перевантажувальних комплексів та під'їзних шляхів до них [4]. Координація дій між учасниками віртуального підприємства дозволить звести до мінімуму втрати часу такого роду.

На нашу думку, застосування віртуальних підприємств стане поштовхом до поширення їх і на виробництво, а також ефективного розвитку сільських територій. Зокрема, віртуальне підприємство з постачання зерна на зовнішній ринок може інтегрувати й постачальників насіння, добрив, техніки, засобів захисту рослин, а також елементи інфраструктури аграрного ринку, здійснюючи координацію виробничих процесів відповідно до потреб світового ринку. Рациональним, з нашої точки зору, може бути і об'єднання у віртуальне підприємство у сфері виробництва та реалізації тваринницької продукції. У даному разі учасниками будуть і забійні цехи, переробні підприємства, підприємства харчосмакової промисловості.

Література

1. *Іванов Д.А.* Логистика. Стратегическая кооперация / Д.А. Иванов. — М.: Вершина, 2006. — 176 с.
2. Трансформація вартості у розвитку відносин «підприємство-клієнт»: монографія / [А. Чубала, Я. Віктор, Р. Неструй, К. Мазурек-Лопацинська та ін.]. — Львів: Вид-во Національного університету Львівська політехніка, 2007. — 250 с.
3. *Гоцинський А.* Віртуальні кластери як об'єкти інтегрованого маркетингового управління / А. Гоцинський // Маркетинг в Україні. — 2009. — № 2. — С. 47—50.

4. Колесник В.М. Роль вітчизняних портів у забезпечення розвитку зовнішньоекономічної діяльності на зерновому ринку / В.М. Колесник // Економіка АПК. — 2009. — № 6. — С. 104—109.

5. Подчасова П.Т. Віртуальні підприємства як сучасна форма організації виробництва / П.Т. Подчасова // Збірник наукових праць МННЦ ІТІС. — 2009. — Вип. 14. — С. 24—45.

6. Савенко І.І. Віртуальні підприємства у сфері зернового ринку України / І.І. Савченко // Економіка АПК. — 2010. — № 1. — С. 63—68.

Стаття надійшла до редакції 02.03.2011 р.

УДК: 338.436 (477): 339.727.24

В. М. Коваль,

заступник директора Департаменту аудиту,
ПАТ КБ «Надра»

ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ — ВАГОМЕ ДЖЕРЕЛО ДЛЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ АПК

У статті розглянуто роль іноземних інвестицій на розвиток вітчизняних підприємств агропромислового комплексу. Показано основні проблеми, що стримують надходження цих інвестицій та напрями їх розв'язання.

Ключові слова: іноземні інвестиції, законодавство, іноземні інвестори, агрохолдинги, аграрна політика

В статье рассмотрено роль иностранных инвестиций на развитие предприятий агропромышленного комплекса. Показано основные проблемы, сдерживающие приход этих инвестиций и направления их решения.

Ключевые слова: иностранные инвестиции, законодательство, иностранные инвесторы, агрохолдинги, аграрная политика

In the article the role of foreign investments in development of enterprises of agroindustrial complex is considered. Basic problems of a restriction for such investment are shown and the ways of resolving them are developed.

Key words: foreign investments, legislation, foreign investors, agriholdings, agricultural policy

В сучасних умовах однією з головних проблем розвитку підприємств АПК України є залучення інвестиційних та інноваційних ресурсів. Крім того, за умов обмеженості внутрішніх ресурсів найпривабливішим джерелом матеріально-технічного та фінансового забезпечення підприємств є іноземні інвестиції. Проте, на сьогодні їх обсяг та рівень ефективності залишаються